

บทที่ 4

โครงสร้างทางการเมืองในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะ

อาณาจักรศรีวิชัย

เป็นอาณาจักรที่เป็นศูนย์กลางการค้าทางเรือแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการเข้าควบคุมช่องแคบมะละกาเนื่องจากในตอนต้นคริสตศตวรรษที่ 6 ขณะที่อาณาจักรฟูนันเสื่อมลงรัฐต่าง ๆ ในหมู่เกาะอินโดนีเซียเริ่มมีชื่อเสียงขึ้นมาแทน คือ ชวา กับ สุมาตรา สำหรับสุมาตรามีอาณาจักรที่มีความสำคัญทางการค้าเกิดขึ้นคือ อาณาจักรศรีวิชัย¹ ในสุมาตราภาคตะวันออก เพราะตั้งอยู่ตรงช่องแคบมะละกา และช่องแคบซุนดา มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองปาเล็มบัง (Palembang) ในคริสตศตวรรษที่ 7 ผู้ปกครองของอาณาจักรศรีวิชัยได้ส่งเสริมทางการค้าและสัมพันธไมตรีอันดีกับจีนทำการค้าขายกับจีนโดยไม่ผ่านฟูนันเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากเส้นทางบกถูกพวกอนารยชนสกัดกั้นพวกพ่อค้าต่างชาติคือ อาหรับ เปอร์เซีย อินเดีย ก็หันมาใช้การเดินทางเรือ โดยผ่านเมืองปาเล็มบัง ซึ่งเป็นเมืองท่าที่ดีและเหมาะสมในช่องแคบมะละกาในขณะนั้น ทำให้ปาเล็มบังได้ค้ำรวางจรดเรือจากนานาชาติ

ในระบศตวรรษที่ 7-11 เป็นระยะที่ศรีวิชัยมีความเจริญทางเศรษฐกิจจากการที่คุมช่องแคบมะละกา คุมเส้นทางการค้าระหว่างจีนกับอินเดีย ศรีวิชัยจึงมีอิทธิพลทั้งทางการค้าและทางการเมืองเหนือดินแดนใกล้เคียงคือดินแดนคาบสมุทรมลายูทางฝั่งตะวันออกของเกาะสุมาตรา และช่องแคบซุนดา ในระยะคริสตศตวรรษที่ 8 ราชวงศ์ไศเลนทร์ (Sailendra) ในชวาได้มีอำนาจในอาณาจักร มาละรัม (Mataram) แข่งขันกับอาณาจักรศรีวิชัย มีผู้สันนิษฐานว่าผู้ก่อตั้งราชวงศ์ไศเลนทร์อาจสืบเชื้อสายมาจากพวกฟูนันที่หลบหนีการโจมตีของเขมรและจัมปาเข้ามา ในชวา พอสตวรรษที่ 9 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในชวาทำให้พวกชวาราชวงศ์ Sanjaya เข้ามามีอำนาจเหนือพวกไศเลนทร์ เจ้าชายของไศเลนทร์ได้หนีไปสุมาตราและได้อภิเษกสมรสกับ

¹Brian Harrison, p. 145

เจ้าหญิงของศรีวิชัย ตั้งราชวงศ์ใหม่ขึ้นปกครองศรีวิชัยและทำให้อาณาจักรศรีวิชัยเจริญขึ้นจนเป็นมหาอำนาจทางการค้าและการเมืองในภูมิภาคแถบนี้

ลักษณะความเจริญของอาณาจักรศรีวิชัย

1. ที่ตั้งของศรีวิชัยเป็นท่าเรือที่ดี เป็นท่าจอดพักเรือของนานาชาติทำให้ศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าจากอินเดีย อาหรับเปอร์เซีย ตลอดจนเป็นพ่อค้าคนกลางขายสินค้าพื้นเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. ทำการค้าขายกับจีนโดยตรง โดยไม่ผ่านพุนั้น โดยการทางค้าทางเรือซึ่งในระยะนี้มีการส่งเสริมการค้าทางทะเลของสองมหาอำนาจทางการค้าเวลานั้น คือจีนและอาหรับ ซึ่งศรีวิชัยได้เข้าไปอยู่ในเส้นทางการค้าของรัฐมหาอำนาจนี้พอดีในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมช่องแคบมะละกาและทำให้การเดินเรือในช่องแคบมะละกาปลอดภัยจากพวกโจรสลัด ทำให้พวกชนชาติอื่นเข้ามาติดต่อค้าขายกับศรีวิชัยกันคับคั่ง

3. ศรีวิชัยได้ขยายอำนาจครอบครองดินแดนในบริเวณแถบนี้เพื่อป้องกันการขัดขวางผลประโยชน์ในช่องแคบมะละกา ทำให้ศรีวิชัยได้อาณาจักร Malayu หรือ Jambi ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของสุมาตรา, มีอิทธิพลเหนือช่องแคบซุนดา, เหนือรัฐ Kedah ในแหลมมาลายูและในศตวรรษที่ 10 ก็สามารถปราบชวาภาคตะวันออกได้

4. ผู้ปกครองของศรีวิชัยเป็นนักการทูตที่ฉลาด สร้างเสถียรภาพทางการเมืองโดยการให้จีนรับรองอำนาจของตน โดยส่งทูตไปราชสำนักจีนในคริสตศตวรรษที่ 5 และ 6

5. ศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพุทธศาสนamahayan เนื่องจากพวกพ่อค้าจากอินเดียเข้ามาทำการค้าโดยตรงกับศรีวิชัยและนำพุทธศาสนamahayanเข้ามาเผยแพร่ จากบันทึกของพระภิกษุจีนชื่อ I-Ching ซึ่งเดินทางมาศึกษาเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาสันสกฤตเป็นเวลา 6 เดือน ในปลายคริสตศตวรรษที่ 7 ที่ศรีวิชัย ต่อจากนั้นเขาได้เดินทางไปอินเดีย เพื่อศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาถนาท ซึ่งเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนamahayan ขากลับ I-Ching ได้มาแวะที่ศรีวิชัย เพื่อแปลคัมภีร์พุทธศาสนาจากภาษาสันสกฤตออกเป็นภาษาจีน เขาใช้เวลาทั้งหมดที่ศรีวิชัยนานเกือบ 10 ปี และ I-Ching ได้เล่าว่าที่ศรีวิชัยมีพระภิกษุในพุทธศาสนา กว่า 1,000 รูปแสดงว่าพุทธศาสนานิกายมหายานได้เจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ปรากฏหลักฐานการสร้างเจดีย์บุโรพุทโธในภาคกลางของเกาะชวา

ความเสื่อมของศรีวิชัย

ในระบอบศตวรรษที่ 11-13 ศรีวิชัยเสื่อมลงด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้คือ

1. สาเหตุทางด้านการเมือง ทำสงครามกับอาณาจักรโจละ แข่งขันการค้าในมะละกาที่โจละเสียผลประโยชน์ ดังนั้นโจละจึงเข้ารุกรานศรีวิชัยในแหลมมาลายู เข้าปล้นเมืองปาเล็มบัง ทำให้ศรีวิชัยเสียหายและอ่อนกำลังไป และได้ย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่ Jambi

2. สาเหตุทางเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแถบนี้ของศรีวิชัยตกต่ำลงเพราะเหตุว่า พวกชาวจีนเดินทางออกมาค้าขายนอกประเทศมากขึ้น แต่ก่อนพ่อค้าต่างชาติต้องเดินทางไปซื้อสินค้าที่ประเทศจีน คือ ราชวงศ์ถังเสื่อมอำนาจลง ราชวงศ์ซ้อง (Song) ขึ้นมาแทนที่¹ ได้สนับสนุนการค้าของชาวจีน ให้เดินทางมาค้าขายในหมู่เกาะแถบนี้โดยตรง และจีนในสมัยนี้ได้ผลิตสินค้าออกมามากมาย มีเครื่องถ้วยชาม ผ้าไหม ทำให้จีนพยายามขยายการค้ากับต่างประเทศมาก พ่อค้าจีนเหล่านี้ได้ติดต่อกับชาว, สุมาตรา และหมู่เกาะเครื่องเทศ อ่าวไทย ไม่ค่อยมาแวะที่เมืองปาเล็มบัง จนศรีวิชัยต้องใช้กำลังบังคับให้เรือสินค้ามาแวะที่เมืองท่าของตน

3. การเกิดอาณาจักรใหม่ขึ้นมาแทนที่ อาณาจักรศรีวิชัยมีคู่แข่งใหม่คือ สิงหัสสำหรับ (Singasari) (ค.ศ.1222-1292) และอาณาจักรมัชฌปาหิต กษัตริย์ของศรีวิชัยหนีไปตั้งเมืองใหม่คือมะละกา โดยมีเอกสารของจีนกล่าวไว้ และมีการส่งบรรณาการ² ให้จีนเป็นประจำ

นอกจากนั้นศรีวิชัยยังดำเนินการขูดกับอาณาจักรภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียคืออาณาจักรโจละ (Chola) หรือทมิฬ (Tamil) ซึ่งรุ่งเรืองทางการค้าไม่แพ้ศรีวิชัยและต้องการที่จะเข้ามามีอิทธิพลในช่องแคบมะละกาเช่นกัน แต่กษัตริย์ของศรีวิชัยก็สามารถเกลี้ยกล่อมให้โจละยอมรับอำนาจของศรีวิชัยในช่องแคบมะละกาและมีสัมพันธไมตรีอันดีต่อกัน ทำให้ศรีวิชัยไม่มีคู่แข่งทั้งทางด้านการค้าและการเมือง

อาณาจักรสิงหัสสำหรับ (Singasari)

อาณาจักรนี้เจริญขึ้นในปีค.ศ. 1222-1292 เนื่องมาจากการชิงราชย์ในอาณาจักร Kadiri และมีการตั้งราชวงศ์ชวาใหม่ขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของชวามีศูนย์กลางที่เมืองสิงหัสสำหรับคือตอนเหนือของเมือง Malang ในปัจจุบัน ราชวงศ์สิงหัสสำหรับนี้ แม้จะรุ่งเรืองในระยะสั้นคือ แค่ 70 ปี

¹ เล่มเดียวกัน หน้า. 147

² เล่มเดียวกัน หน้า. 146

แต่ก็แน่นอนพอที่จะสร้างอำนาจของอาณาจักรให้รุ่งเรืองขึ้นมาได้ โดยวางพื้นฐานเรื่องการสร้างจักรวรรดิขึ้นในชวาเป็นรัฐแรก ในขณะที่เดียวกันสิงห์ส่าห์ก็เป็นรัฐตัวอย่างที่มีการผสมผสานของวัฒนธรรมฮินดู และชวาอย่างเด่นชัด มีการสร้างสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมตามแบบชวาแท้ ๆ ตามเทศานต่าง ๆ มีรูปร่างซับซ้อนประดับประดามากมาย ทางด้านศาสนาก็ได้รับเอาทั้งศาสนาพราหมณ์คือ พระศิวะและพุทธศาสนาเถรวาท¹ เป็นศิวพุทธ กษัตริย์ของสิงห์ส่าห์ก็สามารถควบคุมเกาะ Bangka ตรงข้ามปาเล็มบังไว้ได้ และยังคุมเกาะ Ternate ซึ่งมีเครื่องเทศมากในบริเวณหมู่เกาะเครื่องเทศ จึงได้ผูกขาดการค้าเครื่องเทศ และคุมเส้นทางการค้าในช่องแคบมะละกา

กษัตริย์ที่มีชื่อเสียงของสิงห์ส่าห์คือพระเจ้า Kertanagara (ค.ศ.1268-1292) พระองค์ทรงขยายอำนาจและอิทธิพลของอาณาจักรไปทั่วเกาะชวาโดยใช้กำลังทหารและศาสนาจนสามารถควบคุมช่องแคบมะละกาซึ่งเคยเป็นของศรีวิชัยมาก่อนสามารถรวบรวมอาณาจักรชุนดาในชวาภาคตะวันตก, บอร์เนียวตะวันตกเฉียงใต้เกาะโมลุกกะและฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมาลายู²

สรุปลักษณะความเจริญในสมัยพระเจ้า Kertanagara

ทางด้านศาสนา ทรงนับถือพุทธศาสนานิกายตันตระเคร่งมาก พระองค์ประกาศเป็น Buddha Bhairava (ภาคหนึ่งของพระศิวะ) พระองค์ใช้ศาสนาและแรงศรัทธาทางศาสนาให้ผู้นำในดินแดนต่าง ๆ มาอ่อนน้อม เป็นนโยบายการสร้างจักรวรรดิของพระองค์ในสมัยนี้มีการผสมกลมกลืนของพราหมณ์ และพุทธมหายาน กับการบูชาบรรพบุรุษของคนพื้นเมือง

ทางด้านเศรษฐกิจ มีความมั่งคั่งทางการค้าจนสามารถควบคุมช่องแคบมะละกาชุนดา และคุมการค้าเครื่องเทศ

ทางด้านการเมือง สร้างสมาพันธ์รัฐอินโดนีเซียโดยใช้กำลังทัพปราบปรามและใช้การเผยแพร่ศาสนาดังกล่าวแล้ว

อาณาจักรสิงห์ส่าห์ ต้องเสื่อมลงเพราะเหตุว่า

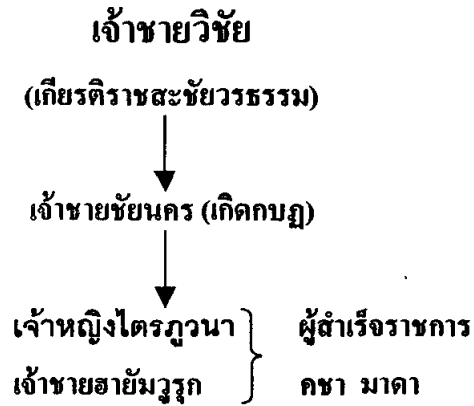
¹ เล่มเดียวกัน หน้า. 47

² เล่มเดียวกัน หน้า. 47

1. เกิดกบฏในเมืองขึ้นคือ ศรีวิชัย กับ Kediri เจ้าชายจายากัตวัง (Jayakat Wang) เชื้อสายของกษัตริย์เคศิรี ได้ทำการกบฏในขณะที่พระเจ้า Kertanagara เผลอ และทำการได้สำเร็จโดยจับพระเจ้า Kertanagara ประหารเสีย ในปี ค.ศ.1292 แล้ว เจ้าชายจายากัตวังก็ขึ้นครองราชย์ต่อมา
2. การรุกรานจากพวกมองโกล เป็นเพราะ Kertanagara ไม่ยอมรับทูตมองโกลและอำนาจของทูตมองโกล จับทูตมองโกล มองโกลจึงยกทัพมาแต่พอดีพระเจ้า Kertanagara ถูกประหารไปแล้วโดยจายากัตวัง กองทัพมองโกลยกกำลังทางเรือบุกเกาะชวาในปี ค.ศ. 1293 เจ้าชายวิชัย (Vijaya) ซึ่งเป็นบุตรเขยของพระเจ้า Kertanagara ได้เข้าไปติดต่อกับมองโกลให้ช่วยปราบเจ้าชายจายากัตวัง โดยหวังว่าจะยอมอ่อนน้อมกับพวกมองโกลเมื่อปราบแล้ว หักหลังที่สัญญากับพวกมองโกล ตีทัพพวกมองโกลแตกกลับไป ตั้งอาณาจักรใหม่ขึ้นมาคือ อาณาจักรมัชฌปาหิต

อาณาจักรมัชฌปาหิต (Majpahit)

ค.ศ.1293-1520 เป็นอาณาจักรสุดท้ายในหมู่เกาะอินโดนีเซียที่มีความเจริญทางอารยธรรมแบบฮินดู-ชวา เนื่องจากในระยะเวลาที่เกิดกบฏปลงพระชนม์พระเจ้า Kertanagara เจ้าชายวิชัยได้หนีไปอยู่ที่หมู่บ้านมัชฌปาหิตบนฝั่งแม่น้ำ Brantas เมื่ออาศัยกำลังพวกมองโกล ปราบพวกกบฏสำเร็จแล้ว ก็ได้ตั้งมัชฌปาหิตเป็นเมืองหลวง พระองค์ได้พระนามว่า พระเจ้า Kertarajasa Jayavardhnam ขึ้นครองราชย์ระหว่าง ค.ศ.1293-1339 พระองค์ได้นำรูปแบบการปกครองที่พระเจ้า Kertanagara ได้ทรงวางไว้ คือนโยบายสร้างจักรวรรดิอินโดนีเซีย โดยมีมัชฌปาหิตเป็นผู้นำ แต่นโยบายของพระองค์มีบรรดาข้าราชการบางพวกไม่เห็นด้วยและมาก่อกบฏครั้งสำคัญในรัชกาลพระเจ้าชัยนคร (Jayanagara) ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระเจ้า Kertarajasa Jayavardhnam พวกกบฏยึดครองราชธานีได้ พระเจ้าชัยนครต้องหลบหนีไปโดยความช่วยเหลือของนายทหารหนุ่มคือ Gaja Mada และ Gaja Mada ได้รวบรวมสมัครพรรคพวกจึงอำนาจการปกครองจากพวกกบฏได้ และเชิญพระเจ้าชัยนคร กลับมาปกครองตามเดิม

อาณาจักรมัชฌปาหิต ในระยะปี ค.ศ. 1330-1365 มีความรุ่งเรืองมากเกิดจากความสามารถของกษมาดา ซึ่งเป็นเอกอัครมหาเสนาบดี ประกอบกับพระเจ้าชัยนครไม่มีพระราชโอรส พระราชบัลลังก์ตกอยู่แก่เจ้าหญิงไตรภูวนา (Tribhuvana) ต่อมาพระนางสละราชย์ให้พระราชโอรส คือ พระเจ้า Hayam Wuruk ครอง พระองค์ไม่ค่อยมีความสามารถในการบริหารประเทศ ปล่อยอำนาจการปกครองให้อยู่ในมือของกษมาดา อาณาจักรมัชฌปาหิตในสมัย กษมาดา มีอำนาจนี้นับว่ารุ่งเรืองที่สุด นับแต่เคยมีอาณาจักรต่าง ๆ เกิดขึ้นมาในชวา งานเด่นของกษมาดา คือการสร้างอำนาจของมัชฌปาหิตและสร้างจักรวรรดิอินโดนีเซีย ผลงานชิ้นสำคัญของเขาก็คือ

1. ทางด้านการสร้างจักรวรรดิอินโดนีเซีย โดยการขยายอาณาเขตไปครอบครองทั่วเกาะชวา ได้ครอบครองดินแดนของศรีวิชัยแต่เดิมคือ สุมาตรา แลลมมาลายู บอร์เนียว ภาคใต้ของเกาะเซเลบีส เกาะบันดา ชุนดาน้อย และโมลุกกะ ดินแดนที่มัชฌปาหิตปกครองโดยตรงคือ ชวา มารูรา บาหลิ ส่วนนอกนั้น ปกครองทางอ้อม

2. ทางด้านสัมพันธไมตรีและการค้า กษมาดาส่งเสริมให้มีการทำไมตรีทางการค้ากับอาณาจักรอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อุษยา พม่า เขมา จัมปา และเวียตนาม ดินแดนไกลๆก็มีจีน อินเดีย เปอร์เซีย การสร้างไมตรีกับนานาชาติทำให้กษมาดา หมคห้วงเรื่องการแทรกแซงจากภายนอก ในระยะที่กษมาดา ขยายอำนาจของมัชฌปาหิตเข้าไปควบคุมดินแดนต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้และมัชฌปาหิตยังกลายเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างตะวันตกกับตะวันออกและเป็นศูนย์กลางของสินค้าพื้นเมืองจากดินแดนในแถบนี้ด้วย โดยกษมาดาเห็นว่าถ้ามีเสถียรภาพทางการเมืองดี เศรษฐกิจย่อมดีตามด้วย

3. ทางด้านการจัดระเบียบการปกครองภายใน จัดได้เป็นสัดส่วนโดยแยกงานตุลาการ

การคลัง การทหาร การเกษตร ไม่ให้ก้าวถ่างกัน นอกจากนั้นยังจัดให้พระบรมวงศานุวงศ์ ทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ มีเงินเดือนตอบแทนเพื่อมิให้อยู่เฉย ๆ และแย่งอำนาจกัน มีการสำรวจสำมะโนประชากรทั่วประเทศ จัดอาชีพให้กับประชาชน

4. ทางด้านกฎหมาย รวบรวมกฎหมายโดยดัดแปลงจากกฎหมายชาวเดิมและคัมภีร์

พระมนูธรรมศาสตร์ของอินเดียผสมผสานกับประเพณีของชาว และออกกฎหมายควบคุมหลายด้าน เช่น กฎหมายช่วยเหลือเกษตรกร, กฎหมายบังคับการเพาะปลูก, กฎหมายวางมาตรการเก็บภาษี กฎหมายบังคับใช้แรงงานประชาชน และกฎหมายเกี่ยวกับกองทัพ เป็นต้น

5. สนับสนุนงานด้านวรรณคดี และการบันทึกทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ชนรุ่นหลังเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับบรรพบุรุษของตน ก็ได้สนับสนุนให้นักบวชชื่อ Prapancha แต่งหนังสือโครงการเกียรติคุณ (Nagarakertanagama) ปี ค.ศ. 1365 เพื่อถวายเป็นเกียรติแก่พระเจ้าHayam Wuruk โดยบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของมัชฌปาหิตอย่างละเอียด

6. ทางด้านศาสนา นับถือศิวพุทธ (Siva Buddha) แต่เอาความเชื่อดั้งเดิมเข้าไปแทรก คือเอาเทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ไปเป็นภาคหนึ่งของพระศิวะ เอาวิญญาณบรรพบุรุษคนสำคัญไปรวมกับบุคคลสำคัญในมหากาพย์ของอินเดีย เช่น พระอรชุน และพระพรหม

ภายหลังการตายของคชามาตา อาณาจักรมัชฌปาหิตก็เริ่มเสื่อมลง และเมื่อพระเจ้าHayam Wuruk สิ้นพระชนม์แล้วไม่มีรัชทายาทเกิดการแย่งแย่งอำนาจราชสมบัติ ทำให้มัชฌปาหิตอ่อนกำลังลงเป็นอันมาก และมัชฌปาหิตยังต้องเผชิญกับคู่แข่งจากภายนอก คือการขยายตัวของศาสนาอิสลามเข้ามายังหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐเล็ก ๆ ต่างหันไปนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อความสะดวกในการค้ากับพ่อค้าอาหรับและต่อต้านอำนาจของมัชฌปาหิต ซึ่งมีอารยธรรมแบบฮินดูชวา และเกิดเมืองของอิสลามรุ่งเรืองขึ้นในช่องแคบมะละกา คือเมืองมะละกาและการขยายตัวของอาณาจักรไทยลงมายังแหลมมลายู อาณาจักรมัชฌปาหิตก็เสื่อมลงหมดอำนาจไปในคริสต์ศตวรรษที่ 16 หลังจากมัชฌปาหิตเสื่อมลงแล้ว รัฐต่าง ๆ ในหมู่เกาะอินโดนีเซียก็ตั้งตัวเป็นอิสระ ไม่มีรัฐใดที่มีความสามารถตั้งอาณาจักรขึ้นมาได้อีก

การเข้ามาของศาสนาอิสลาม

ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 7 ได้มีพวกอาหรับได้เข้าตั้งถิ่นฐานทำการค้า ตามแนวเส้นทางเดินเรือจากทะเลแดงมายังเมืองจีนแล้ว และเมื่อศาสนาอิสลามแพร่หลายในคริสต์ศตวรรษที่ 7-8 พ่อค้า

อาหารับที่นับถือศาสนาอิสลามก็เข้ามาอาศัยอยู่ตามชายฝั่งตอนใต้ของจีนและบางพวกก็เข้ามาในอาณาจักรจัมปา แต่พวกนี้ไม่ค่อยมีการสมาคมปะปนกับชนพื้นเมืองอยู่แต่ในชุมชนของตน ดังนั้นศาสนาอิสลามจึงไม่แพร่หลายในเวลานั้น

ศาสนาอิสลามได้แพร่หลายจากตะวันออกกลางเข้าสู่อินเดียในคริสต์ศตวรรษที่ 13 ในตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เมืองเดลีที่มีผู้ปกครองเป็นมุสลิมและต่อมาสุลต่านที่เมืองเดลีได้ขยายอำนาจไปถึงเมือง กุจราฐ (Gujarat) ตอนใต้ของแคว้นซินด์ (Sind)¹ ซึ่งเมืองนี้เป็นศูนย์กลางการค้าขายที่รุ่งเรืองในสมัยนั้นมาก พ่อค้าจากกุจราฐได้เข้ามาทำการค้ากับเมืองท่าในคาบสมุทรมาลาญ และหมู่เกาะ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 12 นอกจากนั้นทำการค้ากับเปอร์เซีย อารเบีย และชายฝั่งทะเลจีนตอนใต้อีกด้วย ทำให้พ่อค้ากุจราฐเป็นที่รู้จักกันดีในเมืองท่าต่างๆ พวกพ่อค้าเหล่านี้ได้นำเอาศาสนาอิสลามมาเผยแพร่ให้แก่ดินแดนที่ตนได้เดินทางไปติดต่อค้าขาย เพราะในศาสนาอิสลามไม่มีพระ ทุกคนเป็นพระด้วยตนเอง พ่อค้าบางคนยังได้แต่งงานกับชนชั้นสูงของชาวพื้นเมือง เนื่องจากพ่อค้าเหล่านี้มีฐานะดี จึงทำให้ศาสนาอิสลามแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว

การที่คนพื้นเมืองในคาบสมุทรมาลาญและหมู่เกาะได้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามก็เพราะ

1. การที่ผู้ปกครองของภูมิภาคแถบนี้ได้ยอมรับการติดต่อค้าขายกับพ่อค้ามุสลิมในไม่ช้า ผู้ปกครองเหล่านี้ก็ยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม และยอมรับหลักของศาสนา² อิสลามเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองและพยายามเผยแพร่ศาสนาเข้าไปในท้องถิ่นของตน นอกจากนั้นการที่ผู้ปกครองยอมรับนับถือศาสนาอิสลามมีส่วนเป็นอย่างมากที่ทำให้การค้าขายบริเวณนี้ขยายตัวกว้างขวางขึ้น จากหมู่บ้านเล็กในบริเวณชายฝั่งทะเลเข้าไปถึงดินแดนภายในหมู่เกาะ

2. มีการเปลี่ยนแปลงหลักศาสนาอิสลามหลังจากพระมะหะหมัดผู้เป็นศาสดาลิ้นพระชนม์ไปแล้ว เมื่อศาสนาอิสลามแพร่หลายเข้าไปอาณาจักรต่าง ๆ ที่มีประเพณีและสังคมแตกต่างกัน หลักของศาสนาก็ถูกดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นนั้น นอกจากนั้นศาสนาอิสลามยังแตกออกเป็นนิกายต่าง ๆ เช่น นิกาย Sufi เป็นนิกายที่นิยมพิธีการต่าง ๆ ที่ลึกลับและอิทธิฤทธิ์ซึ่งความลึกลับของนิกาย Sufi ได้ดึงดูดความสนใจจากชนชั้นธรรมดาในคาบสมุทร

¹ เล่มเดียวกัน หน้า. 43

² Quale, p. 384

มาลาญและอินโดนีเซีย เนื่องจากตรงกับความเชื่อดั้งเดิมของคน ชาวอินโดนีเซียได้รับเอาหลักการของศาสนาอิสลามเข้ามาผสมผสานกับความเชื่อประเพณีดั้งเดิมของคนคือ Adat และแม้จะยอมรับนับถือศาสนาอิสลามแล้วความเคยชินต่ออิทธิพลของอินเดียทางศาสนาพราหมณ์ในความคิดเรื่องเทวราช¹ ก็ทำให้ชาวมาเลย์และชาวอินโดนีเซียยังยอมรับนับถืออำนาจของผู้ปกครองในฐานะกึ่งมนุษย์กึ่งเทวดาและในระยะหลังหลักของศาสนาอิสลามมีการเปลี่ยนเรื่องอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าถ่ายทอดมายังบุคคลสำคัญในสังคมกษัตริย์ ซึ่งทำให้เข้ากันได้ดีกับระบบเทวราชา และความเชื่อเรื่องวิญญาณของหมู่เกาะอินโดนีเซีย

3. ชาวมาลาญและชาวอินโดนีเซียจะไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลามที่ขัดแย้งกับความเชื่อดั้งเดิมของคน เช่น ยังคงยอมรับผู้หญิงเป็นผู้สืบตระกูลได้เช่นเดียวกับชาย และไม่ต้องปฏิบัติตามข้อห้ามต่าง ๆ ในศาสนาซึ่งเข้มงวดเหมือนกับผู้หญิงในตะวันออกกลางและยังคงยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก แม้จะมีกฎอย่างชัดเจนใน Sharia ที่เป็นการสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างพ่อกับลูกชายเป็นประการแรก ซึ่งการรับศาสนาอิสลามของคนพื้นเมืองมาเลย์และอินโดนีเซีย ไม่ยึดหลักศาสนาอิสลามอย่างเด็ดขาดแต่เป็นการรับเอาอิทธิพลของอิสลามอย่างที่เรียกว่า “Islamization” มากกว่าคือรับเอาหลักการและการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามเข้าไปผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมของคน

4. การปฏิบัติกฎเกณฑ์เบื้องต้นของศาสนาอิสลาม 5 ประการ ตัวอย่างเช่น สวดมนต์อย่างน้อยวันละ 5 ครั้ง, การอดอาหารในเดือน Ramadon และมุสลิมควรจะเดินทางไปแสวงหาบุญยังเมืองเมกกะ ถ้ามีโอกาสอย่างน้อย 1 ครั้งในชีวิต นั้นทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างมุสลิมด้วยกัน ที่เรียกว่า Unity Islam ผู้ที่เป็นมุสลิมจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าจากอินเดีย กูรราชู อารหรับ หรือมาเลย์ ทำให้มุสลิมมาเลย์ได้ผลประโยชน์ในการติดต่อค้าขายกับพ่อค้ามุสลิม จึงทำให้คนพื้นเมืองหันมานับถือศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นทุกที

5. การรุกรานของอาณาจักรไทยในคาบสมุทรมมาลาญ ซึ่งนับถือพุทธศาสนาและการรุกรานของอาณาจักรมัชฌปาหิต ซึ่งมีวัฒนธรรมแบบฮินดู ทำให้คนพื้นเมืองมาเลย์และอินโดนีเซียหันไปนับถือศาสนาอิสลาม โดยใช้ Unity of Islam ในการต่อต้านและเมื่ออาณาจักรมะละกาเริ่มรุ่งเรืองขึ้นในปีค.ศ. 1401 โดยผู้ปกครองนับถือศาสนาอิสลามได้ใช้ศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือ

¹ เล่มเดียวกัน หน้า. 385

สร้างความมั่นคงทางการค้า เป็นศูนย์กลางการค้า ค่อด้านอาณาจักรมัชฌปาหิต และโปรตุเกสที่เข้ามา

ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ทำให้โครงสร้างทางการเมืองและสังคมของคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะเป็นแบบผสมผสาน ระหว่างศาสนาอิสลาม ฮินดู และความเชื่อดั้งเดิม (ยกเว้นบาหลิเท่านั้น ที่ยังรักษาวัฒนธรรมฮินดูชาวของตนเองไว้ได้) และมีลักษณะแตกต่างกัน โครงสร้างทางสังคมและการเมืองของพื้นแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สรุปการที่ผู้นำรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรมลายู และหมู่เกาะ หันไปรับนับถือศาสนาอิสลาม และทำให้ศาสนาอิสลามแผ่ขยายอย่างรวดเร็ว คือ

1. ต้องการต่อต้านลัทธิฮินดู ชาว ของอาณาจักรมัชฌปาหิต
2. ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจจากการติดต่อค้าขายกับพ่อค้ามุสลิม เพราะถ้าหันไปรับนับถือศาสนาอิสลาม จะได้สิทธิพิเศษทางการค้า
3. ส่งเสริมอำนาจทางการเมือง เพราะประมุขทางการเมืองจะเป็นประมุขทางศาสนาด้วย ทำให้ผู้นำมีอำนาจเหนือผู้นำในระบบเทวราชาแบบเดิมซึ่งมีผู้ทูลอำนาจผู้นำ คือ พราหมณ์ หรือ พระ การรับนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ผู้นำได้รับความจงรักภักดีจากประชาชน จึงยิ่งเผยแผ่ศาสนาอิสลามไปในหมู่ประชาชนมากขึ้น ศาสนาอิสลามจึงแพร่หลายอย่างรวดเร็ว
4. ส่งเสริมสถาบันกษัตริย์ คือยังคงรูปแบบเทวราชาแบบเดิม โดยมีการคิดว่าอำนาจของพระอัลเลาะห์และพระมะหะหมัดจะถ่ายทอดในกลุ่มชนชั้นกษัตริย์เท่านั้น จึงมีการตั้งตนเป็นสุลต่านมากมายหลังการล่มสลายของมัชฌปาหิตเกิดรัฐอิสลามหลายรัฐในสุมาตรา ชวา และหมู่เกาะเครื่องเทศ

อาณาจักรมะละกา

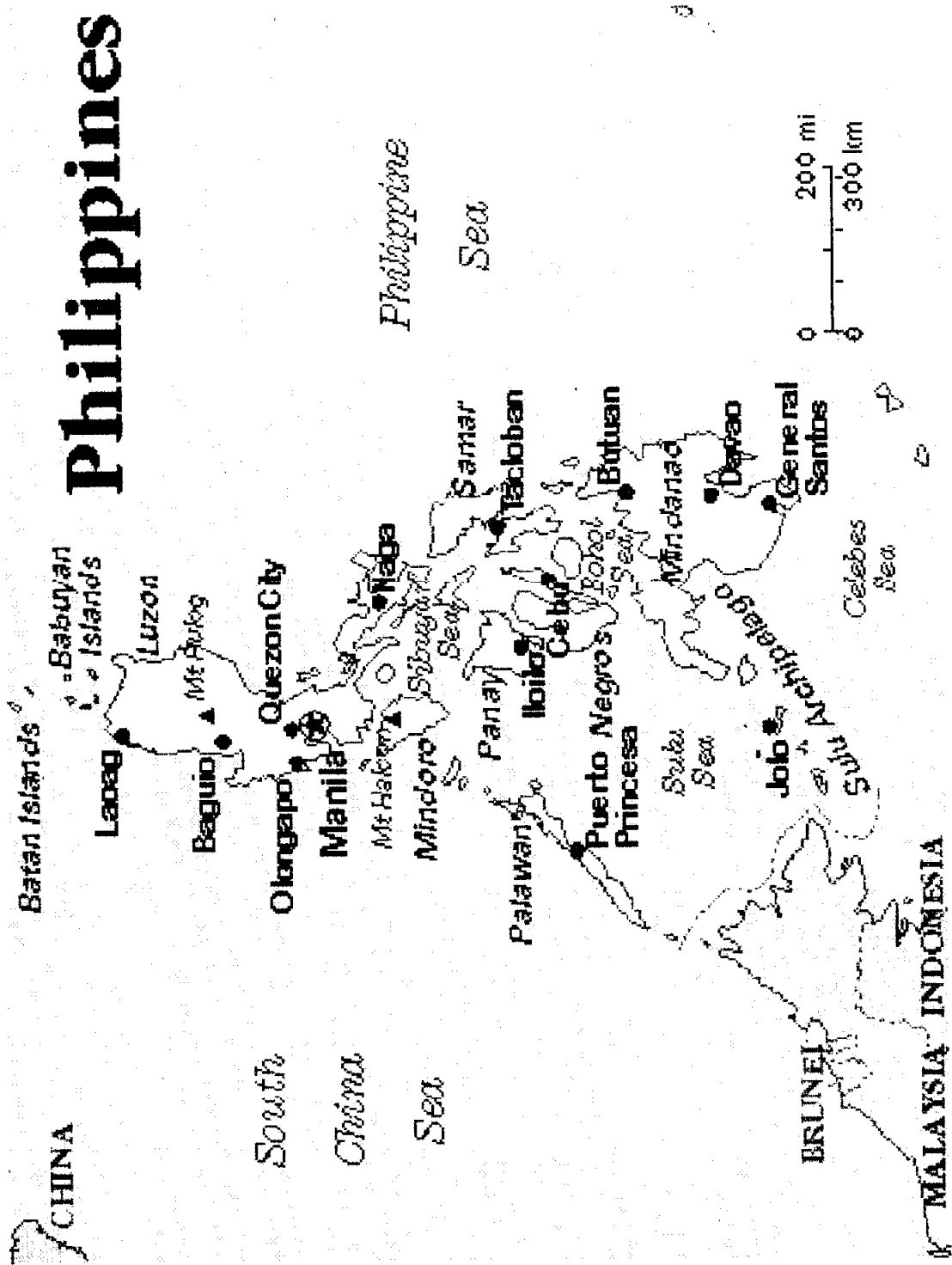
อาณาจักรแรกที่รับนับถือศาสนาอิสลาม คืออาณาจักรมะละกา ผู้ตั้งอาณาจักรนี้ คือ เจ้าชายปรเมศวร ก่อกบฏต่อมัชฌปาหิตในปี ค.ศ. 1389 ไปอยู่ที่เกาะสิงคโปร์ก่อน แต่โดนไทยสมัยอชุตยาซึ่งมีอิทธิพลในแหลมมลายูขับไล่ออกมา จึงไปอยู่มะละกา ซึ่งมีพวกโจรสลัดชาวพื้นเมืองที่นั่น ให้การต้อนรับอย่างดี จึงตั้งตนขึ้นเป็นเจ้าเมืองมะละกาในปี ค.ศ. 1403 และมีการส่งทูตไปประเทศจีนในปี ค.ศ. 1405 เพื่อให้จีนยอมรับอาณาจักรตน และยอมติดต่อค้าขายด้วย และหันไปรับนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อประโยชน์ในการค้าและการสร้างอำนาจทางการเมือง เพราะถูกไทย

สมัยอยุธยาแผ่อำนาจลงมาหลายครั้ง แต่มะละกาก็สามารถต่อต้านไว้ได้ กลายเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญระหว่างจีน อินเดีย และเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม การค้าที่สำคัญของมะละกาคือเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องเทศ จากหมู่เกาะเครื่องเทศ และมีพ่อค้าจากอินเดียและตะวันออกกลางเข้ามาซื้อเพื่อไปขายนำเข้ายุโรปต่อไป จึงทำให้ชาติตะวันตกซึ่งเริ่มเข้ามาในเอเชียใน โดยโปรตุเกส ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 (ค.ศ. 1498 โปรตุเกสเดินทางอ้อมแหลมกูดโฮป ถึงเมืองท่ากาลิกัตในอินเดีย) สนใจเมืองมะละกามาก และโปรตุเกสสามารถเข้ายึดมะละกาได้ในปี ค.ศ. 1511 ลูกหลานของสุลต่านมะละกา ก็แยกย้ายไปตั้งเมืองใหม่ในคาบสมุทรมลายู

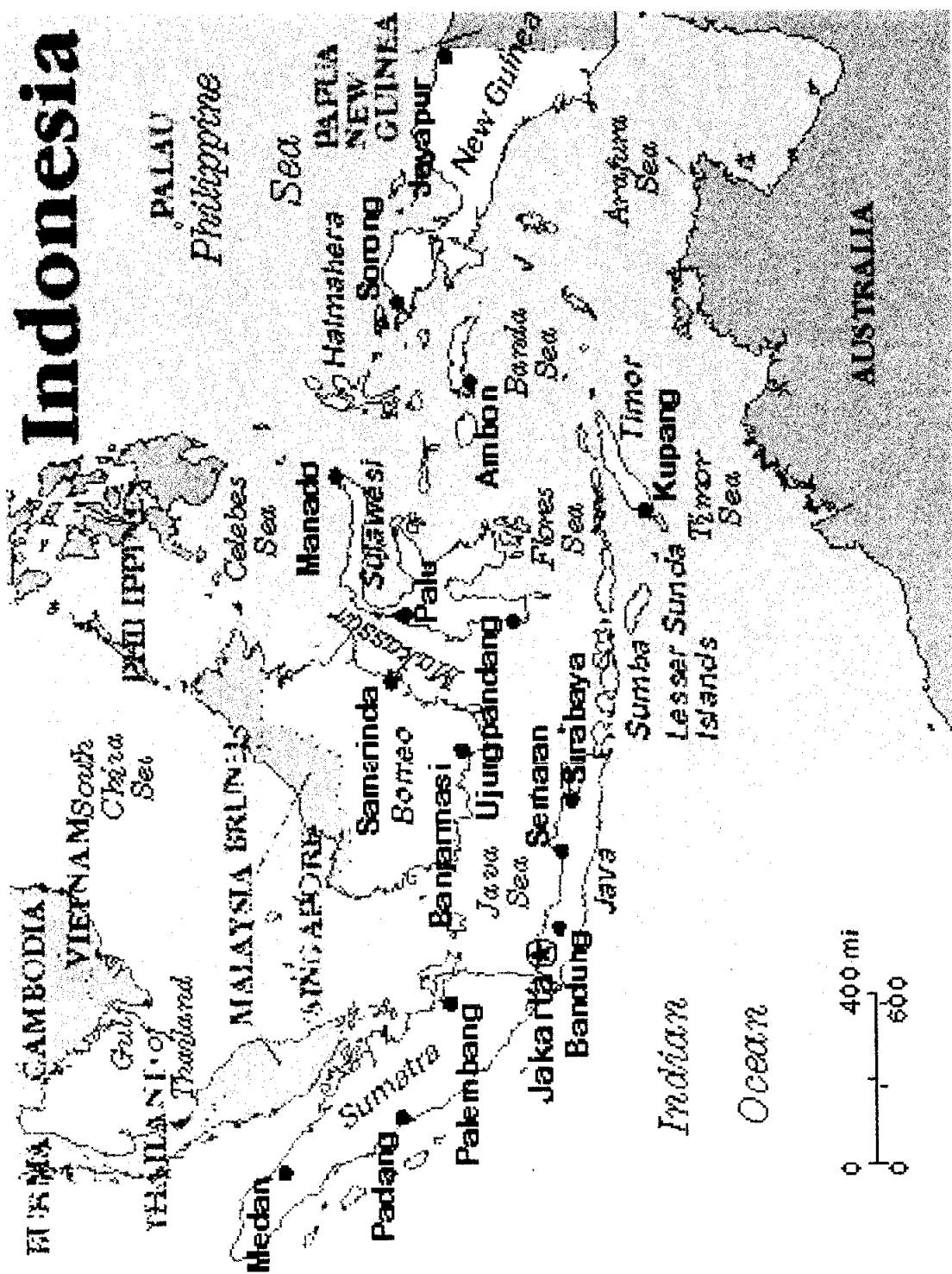
คำถามท้ายบท

1. เพราะเหตุใดศรีวิชัยจึงเป็นอาณาจักรแรกที่เป็นผู้ควบคุมทางการค้าทางเรือได้
2. เพราะเหตุใดศรีวิชัยจึงเสื่อม
3. ใครเป็นผู้ริเริ่มนโยบายสร้างจักรวรรดิอินโดนีเซียประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. เพราะเหตุใดอาณาจักรสิงหฬสำหรับ จึงถูกจีนสมัยราชวงศ์มองโกลรุกราน
5. ศาสนาอิสลามแผ่ขยายในคาบสมุทรมลายู และหมู่เกาะได้อย่างไรรวดเร็ว เพราะเหตุใดบ้าง จงวิเคราะห์
6. เมืองมะละกา มีความสำคัญอย่างไร

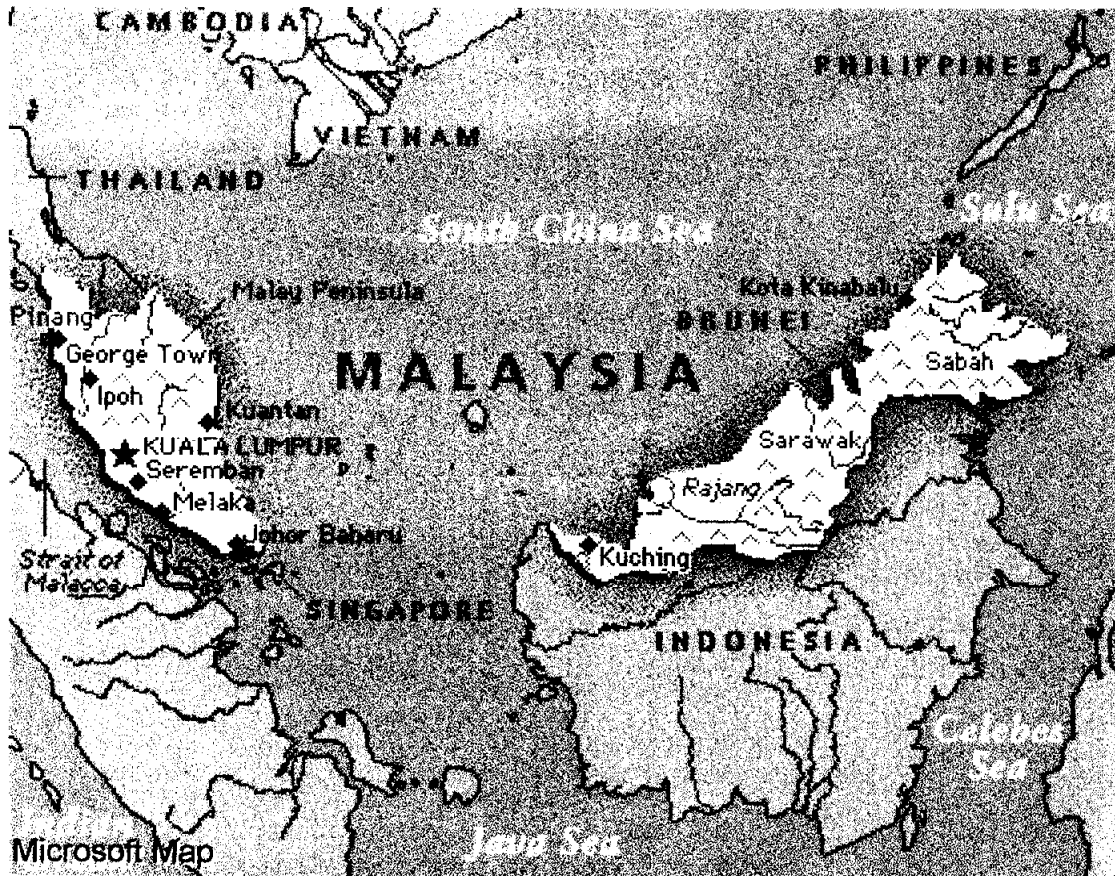
Philippines

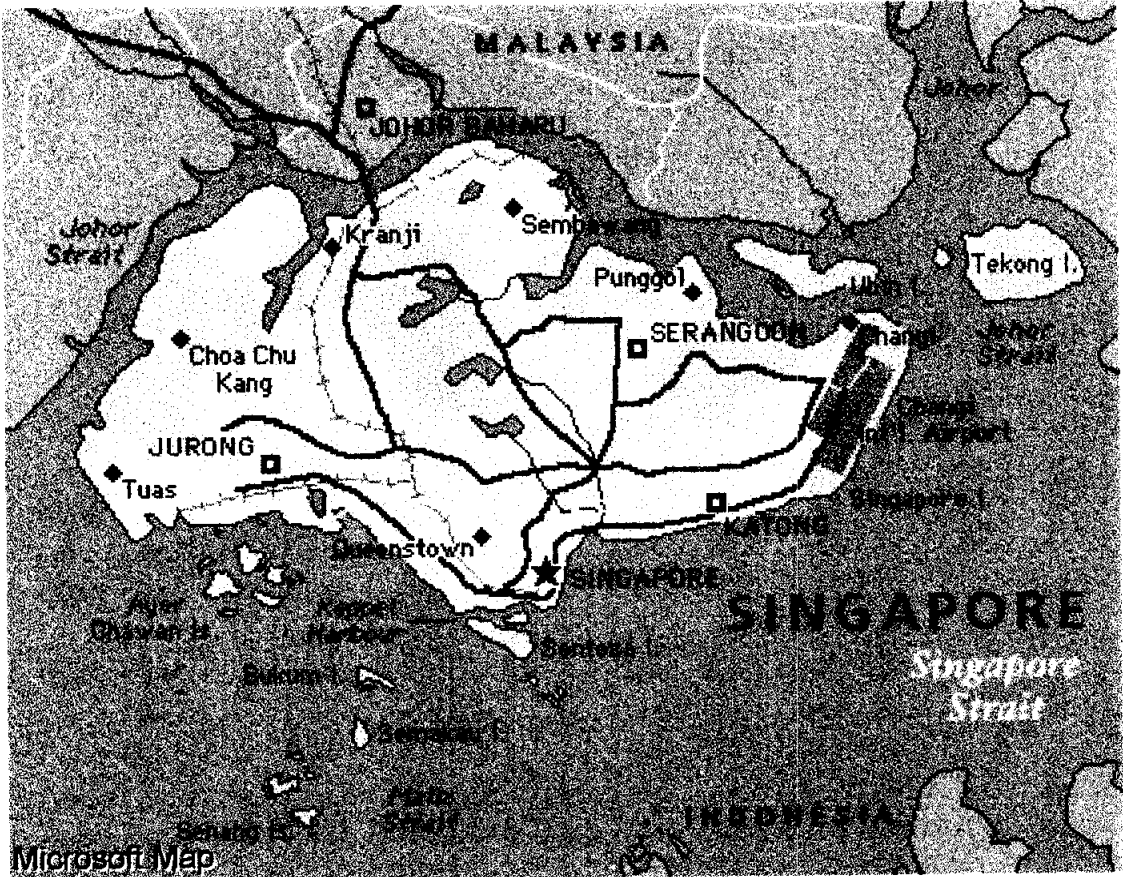
แผนที่ ฟิลิปปินส์

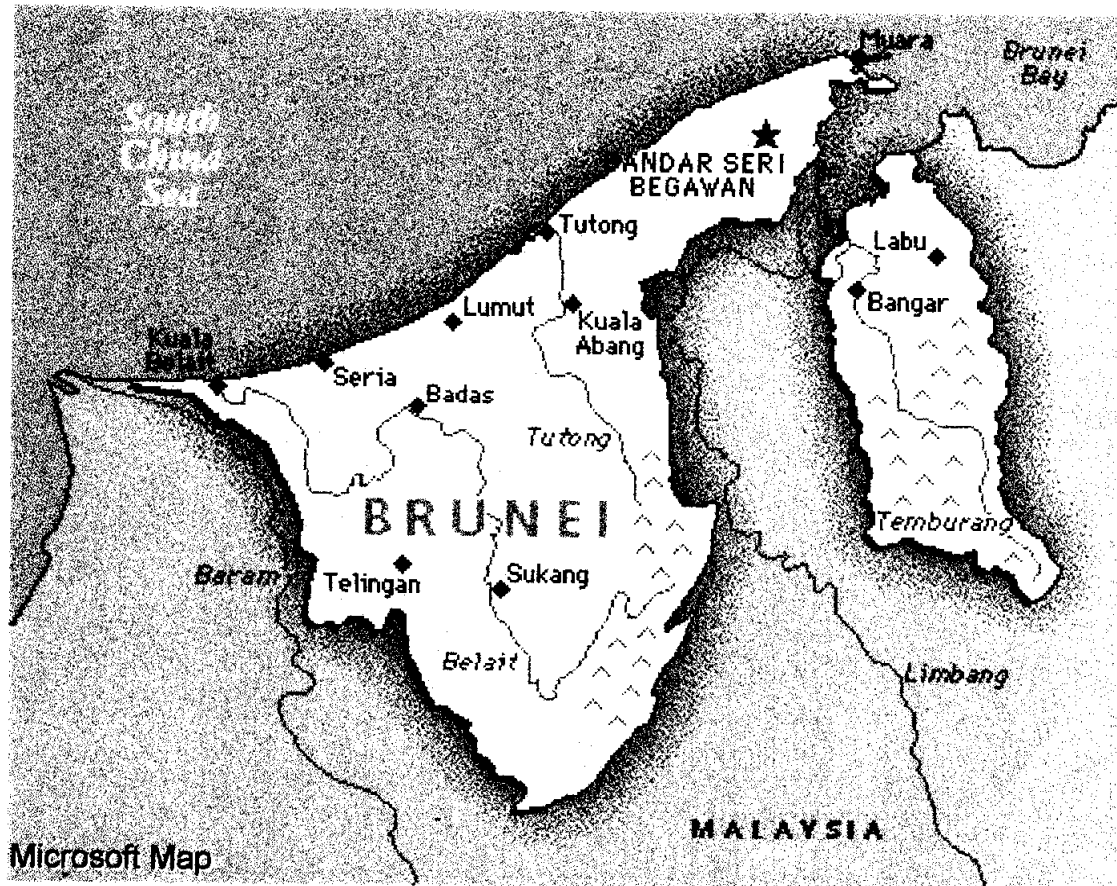
แผนที่ อินโดนีเซีย

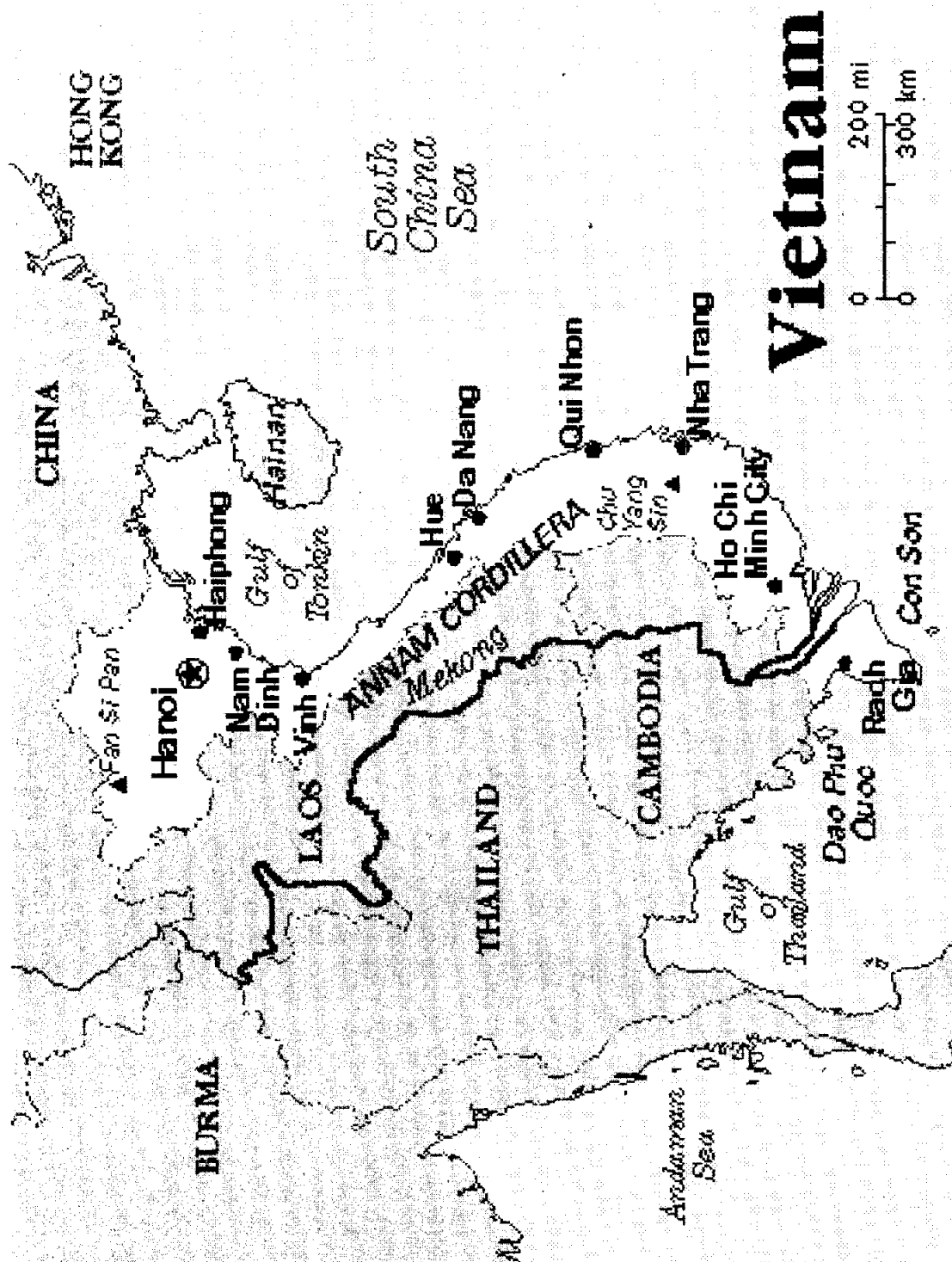
แผนที่ มาเลเซีย

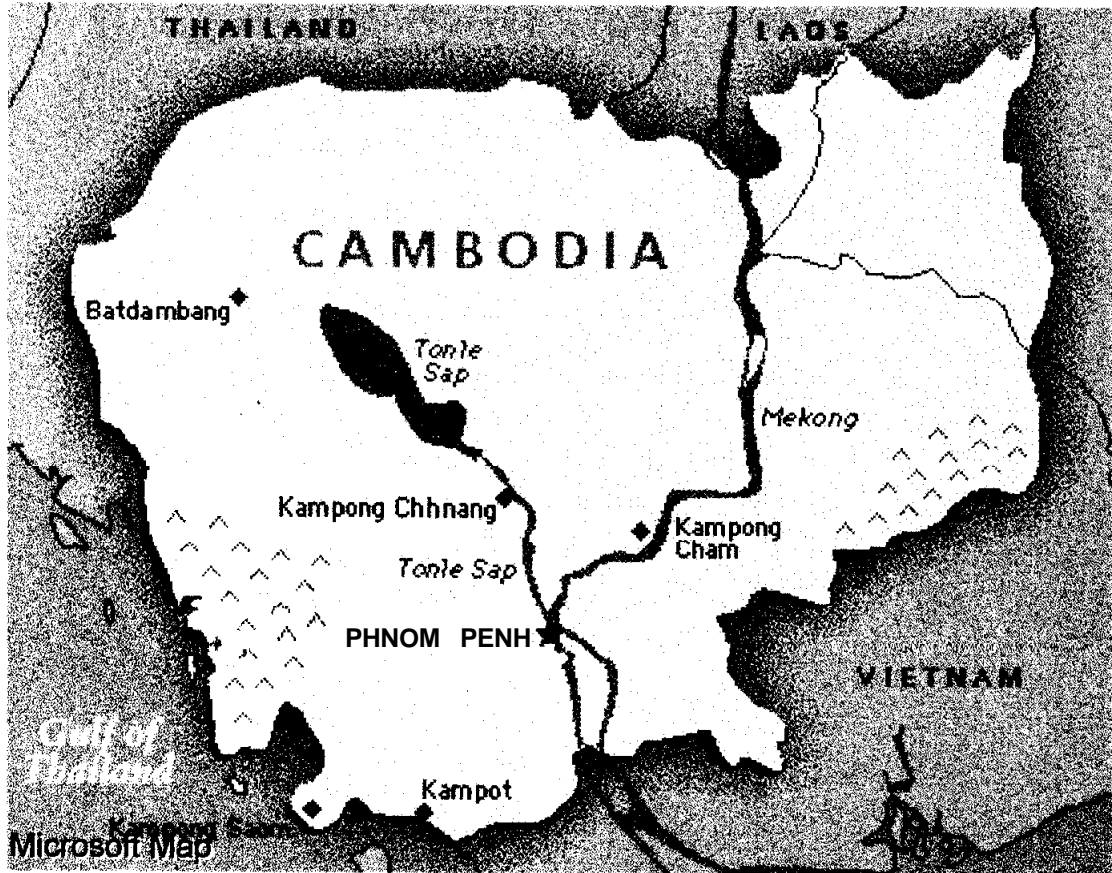
แผนที่ สิงคโปร์

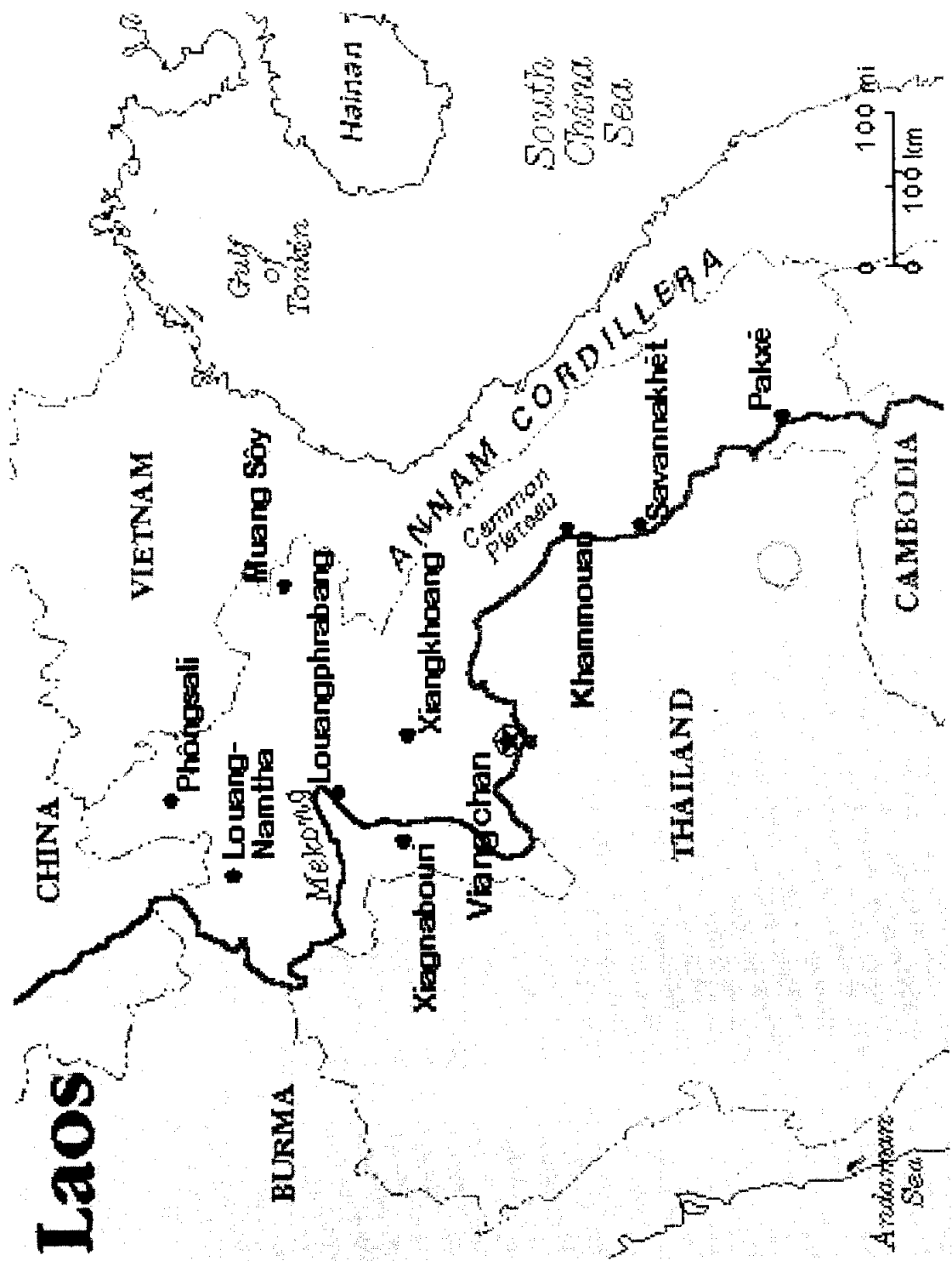
แผนที่ บรูไน

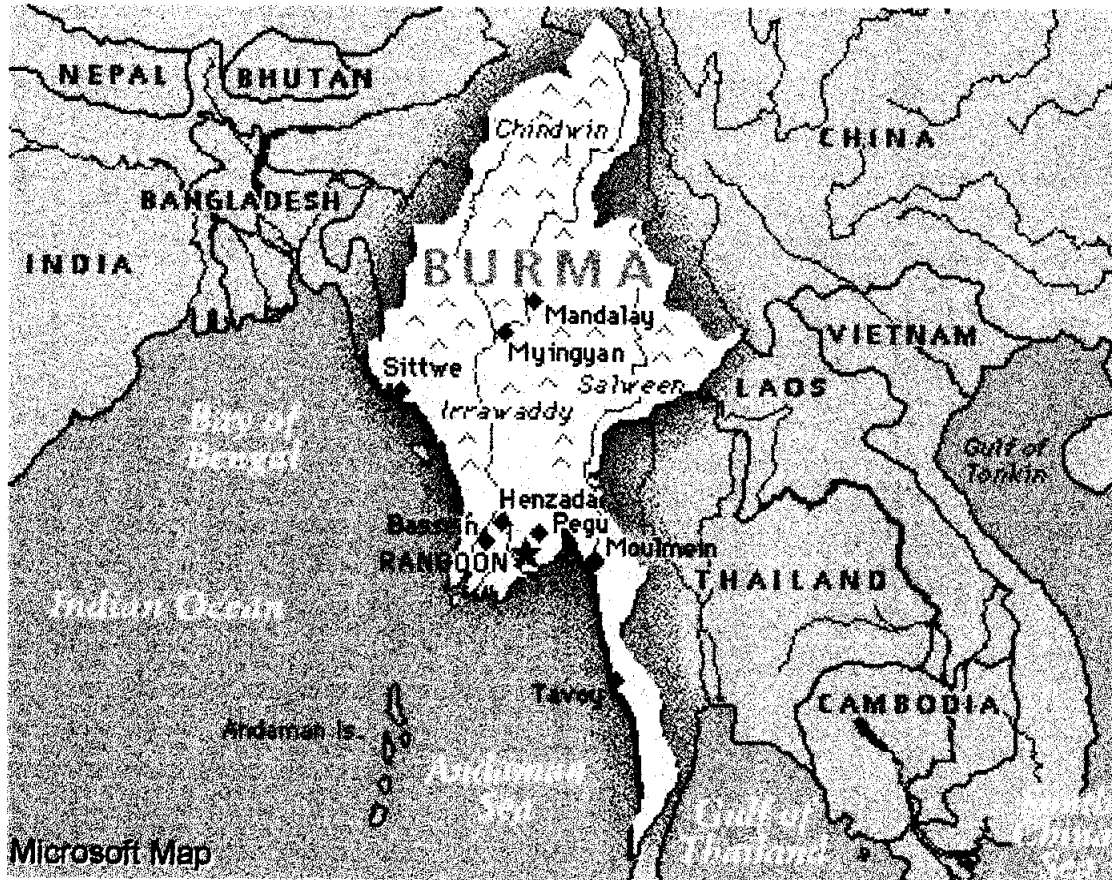
แผนที่ เวียดนาม

แผนที่ กัมพูชา

แผนที่ ลาว

แผนที่ พม่า